

SF

eridanas

Roger MacBride Allen

# CHARONO ŽIEDAS



449 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knjgute.lt

**Roger MacBride Allen**  
**CHARONO ŽIEDAS**

Mokslinės fantastikos romanas

Tolima ateitis. Žmonija kolonizavo beveik visas Saulės sistemos planetas, daugelyje įkūrė mokslinio tyrimo stotis. Pats grandioziškiausias projektas įgyvendinamas Plutone. Čia tyrinėjami gravitaciją mokslininkai sukūrė Charono Žiedą, priemone valdyti gigantiškas traukos jėgas. Pradedant eksperimentą, link Žemės pasiunčiamas koncentruotas gravitacinis spindulys ir ... mūsų gimtoji planeta išnyksta. Kur ji dingo? Gal ją kas pagrobė? Ar įmanoma ją surasti? Į tokius – ir sudėtingesnius klausimus teks atsakyti žmonijai...

Iš anglų kalbos vertė IRMINA DOMEIKIENĖ  
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"  
449 tomas. Serija įkurta 1990m.

Roger MacBride-Allen THE RING OF CHARON  
New York, Tor books, 1994

Copyright © by Roger MacBride Allen, 1990  
Cover art copyright © by Manchu, 2002

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2009  
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

## **VEIKIANTYS ASMENYS**

**JENSEN ALTER.** Geologė iš Marso.

**SONDRA BERGHOF.** Jauna Gravitacinių tyrimų stoties bendradarbė, Plutonas.

**VOLFAS BERNHARDTAS.** Mokslinis Reaktyvinio judėjimo laboratorijos bendradarbis, būdintis naktinėje pamainoje, vėliau JTO Erdvinių tyrimų valdybos (ETV) vadovas.

**LARIS O'ŠONESIS ČAO.** Jaunesnysis mokslinis Gravitacinių tyrimų stoties bendradarbis, Plutonas.

**LIUSJENAS DREIFUSAS.** Techninis Orbitinės transporto tarnybos bendradarbis, Mėnulis.

**DŽERALDAS MAKDUGALAS,** Marsijos Makdugal vyras. Kanados egzobiologas, giliai tikintis.

**MARSIJA MAKDUGAL,** Džeraldo Makdugalo žmona. Planetinė POVTZ-os inžinierė. Būdama paauglė, pabėgo iš Purpurinės Tiho pataisos darbų kolonijos, priklausančios Apnuoginto Purpuro Judėjimui.

**HIRAMAS MAKDŽILIKATIS.** Etatinis Pirminės operatyvinių Veneros tyrimų zonos (POVTZ) fizikas. Visuomet prastai nusiteikęs.

**OHAJAS ŠABLONAS NIEKTAUZA.** Didis Niektauza, arba Apnuoginto Purpuro Rajono vadovas.

**Daktaras SAIMONAS RAFAELIS.** Plutono Gravitacinių tyrimų stoties direktorius, pagyvenęs, irzlus.

**MERSERA SANČES.** Geologė iš Marso.

**DIANA STAIGER.** Krovininio buksyro "Darbinis arkliukas" pilotė. Vėliau laivo "Terra Nova" kapitonė.

**DIDYSIS ŽNYPLINIS TRENKSMAS, taip pat žinomas Frenko Barlou vardu.** Apnuoginto Purpuro Rajono radiotechnikas.

**Daktarė DŽEINĖ VEBLING.** Mokslinė Gravitacinių tyrimų stoties vadovė, Plutonas.

**KOJOTĖ VESTLEIK.** Nepriklausoma kalnakasė, kasybos laivo "Mergina iš Vegaso" savininė. Užsiima asteroidų eksploatavimu.

**TAIRONAS VESPASIANAS.** Orbitinės transporto tarnybos direktorius, Mėnulis.

# **PIRMA DALIS**

## ***Pirmas skyrius*** **PABAIGA**

Traukos jėga - milijonas ir auga toliau. Laris O'Šonesis Čao pergalingai nusišypsojo ir atsilošė krėse. Žiedas tebeveikia, kol kas tebeveikia. Gal šis faktas kai ką privers pakeisti savo nuomonę. Traukos jėga - milijonas dešimt tūkstančių. Milijonas dvidešimt. Milijonas dvidešimt penki. Milijonas trisdešimt tūkstančių. Ir - sustingo. Laris suraukė kaklą, ištiesė ranką ir pirštu pabilsojo per noniją<sup>1</sup>.

Pirmojoje Gravitacinių tyrimų stoties dispečerinėje buvo tamsu ir tuščia, čia šeimininkavo aidi tylą. Plutone apskritai viešpatauja ramuma. Laris nekreipė dėmesio į tylą, į maudulį po širdimi, į miglą akyse. Valgis ir miegas palūkės.

Skaičiai indikatoriuje lėtai šliaužė žemyn, o

---

<sup>1</sup> Nonijus matavimo įtaiso judama pagalbinė skalė, leidžianti tiksliai apskaičiuoti pagrindinės skalės mažiausios padalos dešimtąją dalį.

po sekundėlės vėl ėmė ropštis į viršų. Milijonas penkiasdešimt tūkstančių, šešiasdešimt, septyniasdešimt, aštuoniasdešimt, devyniasdešimt...

Traukos jėga - milijonas ir šimtas tūkstančių. Milijoną ir šimtą tūkstančių kartų didesnė nei Žemėje. Laris mąsliai žvelgė į prietaisų skydą, kuriame švytėjo: 1100000.

Kilstelėjo akis ir pasižiūrėjo aukštyn, tarsi kiaurai dispečerinės stogą, kiaurai erdvės šaltį galima būtų pamatyti danguje kybantį milžinišką Žiedą. Viskas ir įvyko būtent tenai, o ne čia. Laris paprasčiausiai spaudė mygtukus ir užrašinėjo parodymus, o už tūkstančių kilometrų viršum jo, Charoną juosiančiame Žiede, vyko neįtikėtini dalykai.

Laris džiūgavo. Jis pasinaudojo tuo Žiedu ir laimėjo. Aišku, darbavosi kelių mikronų diapazone, ir efektas nėra stabilus, bet tiek jau to. Svarbiausia, jog sugeneruotas laukas pasiekė milžinišką galią. Dabar visa Stotis grįš prie šios temos, ir daktaras Rafaelis bus priverstas pripažinti: jie beveik pajėgūs sukurti virtualias juodąsias skylės, ir problemos sprendimas jau ne už kalnų.

VJS sukels neregėtą triukšmą ir padės išspręsti aibę finansinių sunkumų. Gal net Ra-

faelis atlyš, nors tą sunku įsivaizduoti - regis, niaurus, manieringas, piktas ir egoistiškas direktorius visiškai negeba džiaugtis. Rafaelis Lariui priminė tėvą. Seniokui taip pat negalėjai įtikti, jis nuolatos niurzgėjo ir raukėsi.

Beje, kol kas tai tik svajonės, virtualios juodosios skylės dar nėra, ir net sukūrus tokios galios traukos lauką iki jos dar labai toli. Lauko apimtis ir jo stabilumas - štai dėl ko teks pakovoti. Ūmai gravitometre švytintys skaičiai sumirgėjo ir kone išsyk virto nuliais. Mažutėlis laukas išnyko.

Laris atsiduso ir palingavo galvą. Dirbtinis traukos jėgos laukas dingo, bet, velniai rautų, jis milijoną ir šimtą tūkstančių kartų viršijo normalų bei egzistavo ištisas trisdešimt sekundžių, o tai jau neįtikėtinas laimėjimas, nerėgas stebuklas.

Gaila, kad visi miega. Sėkmė suteikia sparnus tik liudininkų akivaizdoje, kai yra su kuo atšvęsti pergalę, kai jos įtakoje kitiems šauna naujos beprotiškos idėjos. Tačiau Laris (nors čia gyveno jau penktą mėnesį, ir priežastis patriukšmauti buvo gana svari) beveik nepažinojo Stoties darbuotojų ir nesiryžo kurį nors budinti vidury nakties. Čia jautėsi vienišas nelyginant laukinis ant totemų stulpo.

Nieko, palūkėsime iki ryto. Ir kas žino - gal drąsus šiandienos bandymas patrauks visuotinį dėmesį, o tuomet, pasinaudodamas tuo dėmesiu, jis galės su kuo nors susipažinti artimiau. Laris atsistojo, pasiražė, patikrino, ar visi savirašiai užfiksavo proceso eigą, paliepė kompiuteriui iki rytinio pasitarimo paruošti spausdintą ataskaitos tekstą ir galiausiai spustelėjo mygtuką, sumažindamas energijos srautą.

Stebėtojas kažką pajuto.

Trumputis, kankinantis pojūtis. Silpnas, aki-  
moju išsisklaidęs, tačiau neabejotinas. Pirmą-  
kart per nesuskaičiuoją galybę metų jis pajuto prisilytėjimą, kurio taip ilgai laukė.

Stebėtojas nematė dirgiklio, tai nebuvo švie-  
sa, bet pojūtis sukėlė vaizdinius - šis gebėji-  
mas Stebėtojui buvo įgimtas. Vaizdinys tarsi  
atskleidė žerintį tašką, ryškų, bet tolimą švy-  
turį. Stebėtojas teisingai įvertino jį kaip mažy-  
tį, tačiau labai stiprų ir tolimą energijos šaltinį.

Stebėtojas sunerimo. Jis taip ilgai laukė si-  
gnalo.

Bet čia visai ne tas signalas. Galingumas ne-  
pakankamas. Kryptis neaiški. Stebėtojas sua-



bejojo ir pasistengė įveikti jaudulį.

Norėjo atsiliepti, juk tam ir buvo sukurtas, tačiau šis signalas neatitiko parametrų signalo, į kurį derėjo atsiliepti. Stebėtojo elgesį sąlygojo griežtos taisyklės, kurias, neturint geresnio termino, būtų galima vadinti instinktu (o dar tiksliau - programa), jis neturėjo teisės rinktis, teisės savarankiškai priimti sprendimą. Atsakyti derėjo tik į konkretų dirgiklį ir neatsiliepti į jokią kitą.

Stebėtojas sutriko, bet galiausiai programa paėmė viršų, ir jis nusiramino.

Dar ne metas, nusprendė Stebėtojas, dar ne. Šiaip ar taip, ne metas veikti. Bet, žinia, jau laikas suklusti ir stebėti dar įdėmiau. Gal netrukus išmuš laukta valanda.

Visus jutimo bei suvokimo organus Stebėtojas nukreipė į energijos šaltinį ir susitelkė.

Užbaigęs bandymą, Laris dar dešimt minučių tikrino duomenis, o paskui išėjo į koridorių. Jautėsi nusikamavęs ir labai vienišas. Dabar, kai spėlionė pasitvirtino, eksperimento sukeltas jaudulys pradėjo sklaidytis. Po trumpos pergalės akimirkos Larį visuomet apnikdavo liūdesys.

Vaikinas susimąstė - gal taip nutinka dėl to, kad bet kurį šiuolaikinės subatominės fizikos atradimą itin keblu paaiškinti kitam žmogui. Šios srities problemas taip sunku suvokti, o sprendimai tokie įmantrūs bei painūs, jog Laris nė nesitikėjo, kad juos įmanoma aptarinėti su pašaliniais. Tiesą sakant, jis su savo teoriniais išvedžiojimais pažengė taip toli į priekį, kad vargiai besusišnekėjo su kolegomis. Tad ką jau kalbėt apie kitus...

"Štai kokia genialumo kaina", - ironizavo jį jai. Lariui sukako dvidešimt penkeri, iš vunderkindo amžiaus jis jau išaugo. Atrodė jaunesnis, o veidu labiau panėšėjo į savo tėvo protėvius kinus, nei į motinos gimines airius. Gal tik odos blyškumas liudijo apie europietiškas šaknis. Vaikinas trumpai kirpo tiesius plaukus ir išraiškingomis migdolinėmis akimis tarsi stebėdamasis žvelgė į pasaulį. Tapęs vienu iš nedaugelio Stoties darbuotojų, Laris retsykiais vilkdavosi ne įprastą kostiumą, o pilką darbinį kombinezoną. Kombinezonas buvo dukšlokas, su juo jaunas fizikas atrodydavo it vaikas. Paprastai dėvėdavo savo mėgiamus havajietiškus marškinėlius, taip pat anaip tol nesuteikiančius solidumo. Lariui niekada ir į galvą nešovė, kad žmonės gali nepa-

kankamai jį vertinti dėl išvaizdos.

Jis atsargiai dėliojo kojas, apautas šlepetėmis su specialiais lipniais padais. Plutono traukos jėga - viso labo keturi procentai žemiškosios, ir pavargęs ar neatidus žmogus nuolat rizikuoja suklupti. Gravitacinių tyrimų stotyje labiausiai tiktų taikyti dirbtinę traukos jėgą - žinia, jei toji jėga nėra vien įmantrios mokslininkų klejonės.

Laikraščiai nepaliauja rašę, jog Stotis visų pirmausiai finansuojama viliantis, kad dirbtinė traukos jėga bus panaudota kasdienėms reikmėms. Nuolat pasirodo "specialistų koncepcijos", apskatinėjančios, kaip abstrakčios mokslinės stotys sklendžia galinguose ar niekingai menkuose gravitaciniuose laukuose, o kosminėse laboratorijose visuomet išlieka normali traukos jėga, atsirandanti anaip tol ne dėl stoties sukimosi, o kažin kaip kitaip. Geriausiu atveju visa tai - tolimos ateities vizija, blogiausiu - nieko verti tauškalai ir akių dūmimas. Ak, kaip gražiai visa atrodo tose "koncepcijose"! O kai paaiškės, kad gražieji projektai neįgyvendinami, ir "specialistai" apsikvailins, tai bent iš jų pasijuoks...

Iki šiol tyrinėtojai neišmoko generuoti net taškinio stabilaus traukos jėgos lauko. Gi apie

tai, kad Jupiterio atmosferoje įmanoma sukurti erdviškai ribotą ir stabilų gravitacinį lauką, negali būti nė kalbos.

Tauškalai tauškalais, bet dabar Laris jaustųsi neapsakomai laimingas, jei Stotyje egzistuotų toks dirbtinis traukos jėgos laukas ir neberekėtų dėvėti šitų mirtinai įkyrėjusių lipnių šlepečių. Traukos jėga, lygi keturiems procentams žemiškosios, - apskritai kažkoks nesusi-pratimas, blogiausių nesvarumo bei traukos savybių derinys. Ir jokių privalumų. Nesvarumo sąlygomis neįmanoma pargriūti, normalios gravitacijos lauke galima tvirtai stovėti ant kojų. O čia viskas atvirkščiai.

Laris jautėsi visiškai išsekęs. Prisiminė, kad jau pusė ketvirtos ryto, ir staiga aiškiai, kažkaip bauginančiai akivaizdžiai suvokė, jog namai kažkur už milijardų kilometrų. Mintyse išryškėjo gatvė gimtajame Skrentono mieste-lyje, Pensilvanijos valstijoje. Ir plūstelėjo ilgė-sys.

Jis būdavo laimingas, kai visa galva pasiner-davo į darbą, tačiau vos tik surasdavo spren-dimą, žaidimas baigdavosi. Nelyginant su ma-tematikos uždaviniais mokykloje. Dar pradinė-se klasėse matematika tapo ypatinga Lario meile, o vėliau - vidurinėje mokykloje, koledže

ir aspirantūroje - vaikas godžiai studijavo jos skyrius. Iš pradžių sunkias užduotis ir funkcijas spęsdavo pramogos dėlei, bet smalsumas pamažėle virto susidomėjimu, o susidomėjimas - supratimu bei džiaugsmu. Deja, vėliau uždaviniai ėmė kartotis, tipiniai pratimai pradėjo varginti - jis iš anksto žinodavo atsakymą. Nuobodus, tuščias užsiėmimas. Tarsi vėl ir vėl skaitytum tą patį detektyvinį romaną, kurio pabaigą jau žinai.

Kol klasiškai, tobulindami įgūdžius, prakaituodavo prie tos pačios užduoties variantų, Laris, palikęs juos vilktis iš paskos, pašėlusiu greičiu spęsdavo antrą, trečią, šimtąją lygtį. Ir vėl plūstelėdavo nykuma.

Tik tada, kai dėstytojas galiausiai pereidavo prie kito tipo užduočių, Laris pajusdavo trumpą įkvėpimo antplūdį, nors iš anksto žinodavo, koks jis nepatikimas.

Aspirantūra, kur studijavo aukštųjų energijų fiziką, dovanojo iki tolei nepažintą laisvę nuo visų šablonų, čia kiekviena problema buvo nauja - ir ne tik jam, visiems. Anksčiau visi atsakymai buvo žinomi, tereikėjo atsiversti pasakutinius vadovėlio puslapius, dabar viskas dėjosi kitaip. Ir visgi, vos Laris įveikdavo eilinį galvosūkį, atslinkdavo neišvengiama neviltis.

Vaikinas nebuvo linkęs į savianalizę ir netgi tokį akivaizdų savojo charakterio dėsningumą palaikė atradimu. Prieš skrydį į Plutoną visi kandidatai praėjo ilgą psichiatrinę patikrą - vadovybė norėjo įsitikinti, jog komandiruojamasis nekuoktelės. Šiaip ar taip, netgi tie, kurie, kaip ir Laris, visiškai nesidomėjo savianalize, mokėsi stebėti asmeninių smegenų darbą. Psichinei darbuotojų būklei Stotyje buvo skiriamas didžiulis dėmesys.

Menkiausia silpnumo apraiška, mikroskopinis įtrūkis šarve, skiriančiame žmogų nuo šalčio bei tamsos, Plutone galėjo baigtis tragiškai. Nevilties apimti sveiki vyrai bei moterys lėtai nuslysdavo į stingdančią beprotystės prarają.

Sveikos psichikos tvirtybę čia išmėgindavo slogus izoliuotumo pojūtis: tarsi tave būtų įvilioję ir uždarę narve su šimtu dvidešimčia kitų sutrikusių sielų, o pabėgti neįmanoma. Nėra kur.

Pats planetos vaizdas nuteikė kuo niūriausiai, bet tai dar ne visų blogiausia. Sunkiausia - žinoti, jog kelias namolio užtvertas daugeliui mėnesių ar net metų, ir tas žinojimas pavertė gyvenimą košmaru.

Tiesa, kas pusmetį iš Žemės atvykdavo krovininis laivas....